

A FALUGAZDÁSZ-HÁLÓZAT

kialakulása és működése

A hálózat kialakulásának főbb okai

A mezőgazdasági termelés sajátossága.

A termelő egységek, szervezetek nagy száma és szétszórtsága.

A mezőgazdaságból élők mindig is fokozottabban szorultak rá az állam segítő beavatkozására.

A kezdetek

- A falugazdász szervezethez hasonló intézmény már a múlt században is jelen volt.
- Feladatuk térség mezőgazdasági fejlesztése így segítették elő falvaink fejlődését.
- A mezőgazdasági közigazgatás első szervező feladata az 1883-ban felállított tejjgazdasági felügyelőség volt.
- A földművelésügyi miniszter által 1896-ban kinevezett hat állattenyésztési kerületi felügyelőket később 1908-ban gazdasági felügyelőséggé szervezte át.
- A rendszer az évek múlásával mind létszámban mind feladatkörben állandóan bővült.
- Nagyatádi Szabó István nevéhez fűződő 1923-as földművelési miniszteri rendeleti jogszabályok már járási szintre terjesztik a felügyelőséget melynek ekkori neve Gazdasági Felügyelői Szolgálat

A Gazdasági Elöljáróság

Az előljáróságot az 1942. évi XVI törvénycikk a mezőgazdaság-fejlesztési törvény hozta létre.

A földművelésügyi minisztérium alsó fokú szerve. Az előljáró feladata a közösségek mezőgazdasági tanácsadása volt.

Kisebb településeknél körzetenként nagyobbaknál településenként neveztek ki az előljárókat.

Az előljárót a miniszter nevezte ki és tagja volt a képviselőtestületnek.

A gazdasági előljárót tekintjük a mostani falugazdász hálózat elődjének

A falugazdász-hálózat újraélesztése a rendszerváltás után

- A gazdasági eljárásági rendszer 1948-tól az átszervezések során teljesen összeomlott.
- A nagyüzemek kialakításával megszűnt mivel feleslegessé vált.
- A rendszerváltás követően a magángazdaságok megjelenésével szükségessé vált a gazdákat és kormányzati irányítást egyaránt segítő szervezet kialakítása.

A Földművelésügyi Minisztérium kezdeményezésére – Kormány-határozat alapján – 1994. március 1-én kezdte meg működését a magyarországi falugazdász-hálózat és 1995 június 30-ig működött.

1994. március 1-én 768 fővel indult a szervezet, tagjai vállalkozói szerződéssel látták el munkájukat. Feladataikat az önkormányzatokkal együttműködve kellett ellátniuk. Feladatuk célja a mezőgazdasági termelők információval való ellátása volt.

Az önkormányzatok és a gazdálkodók, valamint a megyei szakigazgatási szerv között is élő kapcsolatot tartottak fent.

A falugazdász-hálózatot 1995. június 30-ig a minisztérium megyei hivatalai működtették a minisztérium igényeinek megfelelően.

Gazdajegyzők működése az agrárkamaránál

A Kormány 1995. július 1-vel – alig több mint egy éves működés után – a falugazdász-hálózatot kivonta a Földművelésügyi Minisztérium hatásköréből, és gazdajegyző néven a területi agrárkamarákhoz rendelte.

Az agrárkamarák közjogi helyzete és tevékenysége a kormányzat, illetve az ágazatirányítás számára nem igazolta azt a feltételezést, hogy az állami közigazgatás mellett a köztestületként működő kamarák hatékony eszközei lehetnek az állam gazdaságszervezéssel összefüggő közfeladatai ellátásának.

Újra falugazdászként az agrártárca felügyelete alatt

- 1998. évben induló szervezéssel a falugazdász-hálózatot a Kormány ismét a tárca felügyelete alá rendelte, és 1999. január 1-től a megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatalok szervezetében működött 2006. december 31-ig.
- 2007. január 1-től szervezetileg a földművelésügyi hivatalokkal együtt a *Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal* (MgSzH) megyei szervezeteibe integrálódtak.
- Ennek lett jogutód szervezete a 2010-es átalakítással a megyei Kormányhivatalok lettek.
- A szervezet egyre többlepcsős kialakításával a szakmai irányítás is távolabb került.
- A kormányzati irányítás alatt a falugazdász-hálózat egészen 2013. december 31-ig működött.

Az újjászervezés során a minisztérium úgy döntött, hogy a falugazdász állásokat pályázat útján lehessen betölteni. Mindenkor alapkritériumként szerepeljen, hogy a falugazdász olyan felsőfokú végzettségű és mezőgazdasági gyakorlattal rendelkező szakember aki:

- működési körzetét képező mezőgazdasági térséghez tartozó településen lakik,
- szakismerete, emberi tulajdonságai alapján az ott élők elfogadják,
- azonosul a magántulajdonon alapuló, piacgazdaság létrehozását célzó agrárpolitikával

1999. év folyamán kerültek kialakításra a falugazdászok működési területei. A fogadóórák megtartásához szükséges helyiségek önkormányzatok, művelődési házak voltak. A szükséges személyi és tárgyi munkafeltételeket a megyei hivatalok biztosították.

Fő célkitűzéssé vált a heti egyszeri ügyfélfogadás.

Második lépcső volt a megyén belüli területközpontok kialakítása és felszerelése. Ebből összesen 135 darab volt.

2007-2008. év során folyamatosan fejlesztésre került a területi központok telekommunikációs hálózata és informatikai eszközállománya ezáltal lett biztosítva a támogatások elektronikus benyújtásának lehetősége

A 2005. évi gazdatüntetések során a termelők kérésére a mindenkor agrárminiszter garantálta, hogy szinten tartja a falugazdászok számát.

A falugazdász-hálózat feladatai 2004-ig

- 1999. év folyamán az egységes gazdaregisztráció
- Az őstermelői igazolvány kiadása/bevonása, azokról nyilvántartás vezetése és jelentése az adóhatóság felé
- A területalapú támogatási kérelmek befogadása, feldolgozása, igazolás kiadása.
- Gázolaj jövedéki adó visszaigénylése esetén igazolás kiállítása, segítségnyújtás a kérelmek kitöltéséhez
- Az elemi károk (ár- és belvíz, jég, vihar stb.) felmérése, valamint az ehhez kapcsolódó nyilvántartások vezetése, helyszíni ellenőrzése, hatósági bizonyítvány kiállítása.
- Termésbecsléssel, állapotminősítéssel, összefüggő feladatok illetve az FVM által elrendelt statisztikai adatgyűjtések.

- Folyamatos tájékoztatás a gazdálkodók részére a kormányzati döntésekről, támogatási lehetőségekről, illetve a Minisztérium tájékoztatása a helyi szinten felmerülő kérdésekről.
- Az aktuális agrártámogatási célokkal kapcsolatosan általános tájékoztatás a kedvezményezettek részére, technikai segítségnyújtás a nyomtatványok, kérelmek beszerzésében és kitöltésében
- Gazdafórumok, tájékoztatók megszervezése, előadások tartása, különös tekintettel az Unió csatlakozás kihívásaira
- Kapcsolattartás önkormányzatokkal, társhatóságokkal és más gazdálkodói szervezetekkel

A falugazdász-hálózat feladatai 2004. után

Az uniós csatlakozást követően a korábbi időszak feladatai túlnyomó részt megmaradtak kivéve a gazdaregisztrációt és a területalapú támogatás nyilvántartását, ellenőrzését, amelyek átkerültek a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz

A csatlakozás után évről-évre újabb, delegált, az Uniós támogatásokhoz kötődő feladatok elvégzésével bízták meg a falugazdász-hálózatot, így:

- A közösségi (SAPS) és az azt kiegészítő nemzeti (TOP-UP) területalapú, valamint az állattenyésztési támogatási kérelemcsomagok eljuttatása a termelőkhez, ezek kitöltésében való segítség nyújtás.
- 2007-től a terület alapú kérelmek kitöltése és beadása, majd 2008-tól a helyszíni ellenőrzésben is részt vettek a falugazdászok
- A nemzeti támogatások, valamint – az MVH által adott megbízások alapján – a területalapú és állattenyésztési, továbbá a gabonaintervenció és NVT-s támogatási jogcímek helyszíni ellenőrzése.

Más megközelítés alapján a falugazdászok feladatait hatósági és nem hatósági (szolgáltatási) feladatokra bonthatók, melyeket mindenkor jogszabály rögzített. Ezek a feladatok az alábbiak:

Hatósági feladatok

- feladat- és hatáskörében ellátja az egyes, mezőgazdasági tevékenységekhez kapcsolódó, nemzeti hatáskörben nyújtott **agrártámogatások igazolását, elszámolását és ellenőrzését**,
- ellátja a mezőgazdasági **őstermelők nyilvántartásba vételét**, amelynek keretében kiállítja és érvényesíti, visszavonja, valamint nyilvántartja a mezőgazdasági őstermelői igazolványokat,
- elvégzi az **agrárpiac szabályozásával összefüggő feladatait**, közreműködik a **termelői szerveződések megalakításában**, illetve azok működésének segítésében,
- ellátja az **elemi károk felmérésével** kapcsolatos területi feladatokat,
- eljár a mezőgazdaságban felhasznált **gázolaj-jövedékiadó**, valamint a szőlő, gyümölcs gázolaj de minimis visszatérítéssel kapcsolatos ügyekben,
- közreműködik a **kábitószerek előállítására alkalmas növények** termesztésének helyszíni **ellenőrzési és elszámolási** munkáiban,
- elkészíti a **tagállami állampolgárok termőföldtulajdon-szerzésével** kapcsolatos **környezettanulmányt**, amelynek alapján **igazolást ad ki** a tagállami állampolgárok mezőgazdasági tevékenységének folytatásáról,
- közreműködik a **vis maior eseményekkel** kapcsolatos **szakhatósági feladatokban**.

Nem hatósági feladatok

- folyamatos **tájékoztatást** ad a gazdálkodók részére a mezőgazdaságot érintő kormányzati döntésekről, valamint az egyes agrártámogatási lehetőségekről,
- folyamatosan gyűjti és elemzi a **területi tapasztalatokat**,
- folyamatos **figyelemmel kíséri** a mezőgazdasági termelők által igénybe vett, nemzeti hatáskörben nyújtott **agrártámogatások felhasználását**,
- részt vesz a **térségfejlesztési, vízgazdálkodási és környezetvédelmi** feladatok ellátásában,
- **tájékoztodik** a települési önkormányzat illetékes szerveivel együttműködve az önkormányzat területén lévő **mezőgazdasági utak** állapotáról, folyamatosan tájékoztatja a települési önkormányzat jegyzőjét a **termőföld** külön jogszabály szerinti **hasznosítási**, illetve **termőképesség-fenntartási kötelezettség betartásáról, tapasztalatairól**,
- ellátja a **terméscsúszással, állapotminősítéssel**, valamint az ezekhez kapcsolódó nyilvántartások vezetésével **összefüggő feladatokat**,
- közreműködik a **delegált és közreműködői feladatok** ellátásában,
- közreműködik a **rendezett piaci kapcsolatokkal összefüggő feladatok** végzésében,
- közreműködik a **zöldség-gyümölcs szerkezetátalakítási programban**,
- közreműködik a **nemzeti támogatási rendszer működtetésével összefüggő feladatokban**, különösen a támogatások felhasználásának **ellenőrzésében**, a mezőgazdasági beruházások utóellenőrzésében, elismert termelői csoportok BÉSZ-ek stb. ellenőrzésében,

Napjainkban a falugazdász-hálózat

2013. decemberében a Kormány döntött arról, hogy a falugazdász-hálózatot a járási állat-egészségügyi hivatalok szervezetéből minden feladatával együtt átadja a Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának (NAK)

A Kormány a NAK részére 467 fő falugazdászt adott át, melyhez a kamarai tanácsadók mintegy 200 fővel csatlakoztak, így a falugazdász-hálózat ismét elérte a 650 fő feletti létszámot.

